

Tėvynė

REC'D OCT 18 1991

T226

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ
AMERIKOJE ORGANAS

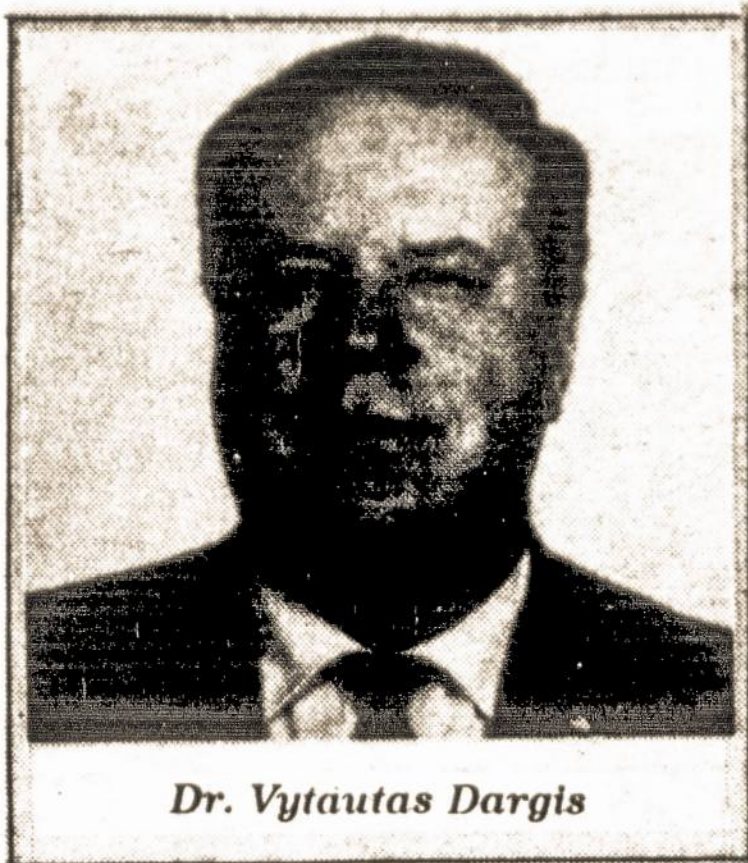
No. 6

307 WEST 30TH ST., NEW YORK, N.Y. 11207

1991 m. BIRŽELIS - JUNE

83-ieji metai

PREZIDENTO PARAŠTĖJE

Dr. Vytautas Dargis

Sesės ir Broliai Susivienijimo Lietuvių Amerikoje nariai

Žengdami į antrąjį šimtmetį mūsų garbingos veiklos ir tęsdami naujai pradėtąjį vąją, susirūpinkime mūsų seniausios lietuviškos organizacijos Amerikoje tolimesniu finansiniu augimu ir naujų narių įrašymu. SLA finansinė būklė, amerikietišku finansų kontrolierių įvertinimu, yra lygi 10-čiai pagrindinių Amerikos draudimo įstaigoms (net geresnė "solvency"). Šituo maloniu faktu turime džiaugtis,

bet negalima paskęsti kasdienybėje ir ilsėtis ant laurų. Neužmirškime, kad mūsų tėvynė Lietuva yra sunkioje besilaisvinančioje padėtyje ir kovojančių tautiečių akys yra nukreiptos į mus — Amerikos lietuvių išsiviją. Ateina laikas, kada turėsime veiksmingai prisidėti prie Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atstatymo. Nežiūrint kraujo aukų, besilaisvinanti Lietuva kovoja toliau ir mūsų pareiga yra remti visomis priemonėmis šią laisvės kovą. Ypatingai dirbkime kartu ir vertinkime čia gimusių sesių ir brolių amerikiečių pagalbą bendrame organizaciniame darbe. Jų patyrimas ir tobulas orientavimasis Amerikos sąlygose ir amerikiečių finansinėje veikloje, yra būtinas dabartiniam SLA sėkmingam tolimesniam veikimui. Kiekvienas naujai įrašytas SLA narys virsta lyg nauju kariu kovoje prieš Tėvynės okupantą. Tad sesės ir broliai SLA-iečiai, verbuokime naujus narius už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę ir budėkime — tikroji laisvės valanda Tėvynei yra jau netoli.

Jūsų,

Dr. Vytautas P. Dargis.

Lietuvos Prezidento žmona Gražina Landsbergienė ir Susivienijimo Lietuvių Amerikoje pirmininkas dr. Vytautas Dargis

Kai šį pavasarį Chicagoje lankėsi Lietuvos prezidentas Vytautas Landsbergis, Susivienijimo Amerikoje pirmininkas dr. Vytautas Dargis su juo buvo susitikęs porą kartų ir turėjo progos pasikalbėti. Šeimų pažintis rišosi Lietuvoje. Kai Gabrielius Landsbergis (brolis) buvo nacių koncentracijos stovykloje, tada Vyt. Dargis, su būriu jaunuoliu, rasdavo kelių, kaip perduoti lageryje esantiems lietuviams maistą.

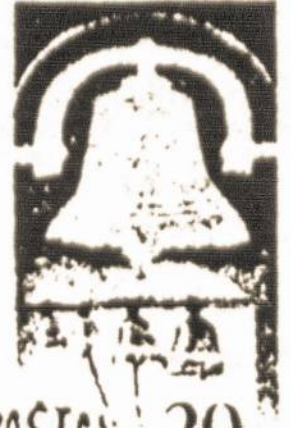

Kovo 11

ATKURTA NEPRIKLAUSOMA
LIETUVOS RESPUBLIKA

LIETUVA

VILNIUS-C PASTAS 20
1990 03 11 1991

Asueto 16

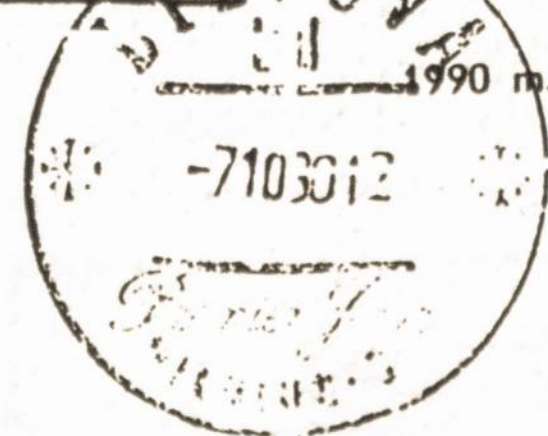
Atkurtos
Lietuvos
Respublikos

pirmieji
pašto
ženklai

PASKELBIMO
PIRMOSIOS METINĖS
1990.03.11 1991.03.11

Tėvynė

ORGAN of
Lithuanian Alliance of America

[ISSN 0040-4071]

Published monthly except July and August
307 West 30th St., New York, N.Y. 10001
Tel. (212) 563-2210

REDAGUOJA SLA REDAKTORIŲ KOMISIJA
EDITED BY SLA EDITORIAL BOARD
GENEVIEVE MEILIUNAS, MANAGER

Yearly Subscription Rates:
In the United States \$4.00
To Foreign Countries \$5.00

Entered as Second Class Matter November 18, 1910, at the Post Office at New York, N.Y., under the Act of March 8, 1878.

Second Class Postage Paid at
New York, N.Y.

SLA Kuopų pranešimai ir skubūs raštai redakcijai reikia siųsti pradžioj mėnesio, kad jie to mėn. laidoj būtų galimi patalpinti.

Keičiant adresą, būtina pranešti senasis adresas. Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Postmaster: Please send address changes to "Tėvynė", 307 W. 30th St., New York, NY 10001.

NUO SEIMO IKI SEIMO

VYTAUTAS KASNIŪNAS

Tur būt kiekviena karta, kiekvienais metais kartoja ir žmonių širdyse ir akmenyse įkaltą pasakymą: "Gyvename įdomius laikus!" Tuos įdomius laikus skirstome į du pagrindinius įvykius — laimėjimus ir pralaimėjimus. Prie laimėjimų skiriame pasiekimus moksle, kultūroje, politikoje — laisvėje ir demokratijoje. Pralaimėjimus vainikuoja karai, žmogžudystės, politikoje — diktatūra, vergija.

Mes lietuviai, gyvenę tėvynėje, ar išsisklaidę įvairiose kontinentuose, gyvename nepalaužiamame tikėjime ir viltyje, kad Lietuva bus laisva ir nepriklausoma. Išgyveno tauta Rusijos carų vergijoje, išgyveno dar žiauresnius laikus Rusijos komunistų Stalino — Gorbačiovo diktatūras. Lietuva tėvynė mūsų, tu didvyrių žemė — tai žodžiai šimtmečiais sklidę iš kartos į kartą,

lietuvių genties krauju parašyti. Tais žodžiais kvėpuoja Lietuvos žemė, rūkiais jie kyla iš piliakalnių ir milžinkapių. Juos gieda miškų ir laukų paukščiai.

Rusai komunistai tuos žodžius iškapojo iš paminklų ir kapų akmenų, sudegino visas knygas, tų žodžių dvasioje parašytas.

Neriasi iš kailio Rusijos — Sovietų komunistų vadas diktatorius Gorbačiovas, kai Lietuvoje giedami tie žodžiai, lyg audra sklinda į rytus ir drebina Kremliaus rūmus. Išdidi Maskva, raudonomis galybės spalvos pasipuošusi, paskelbusi karą Lietuvai, išgyvena pralaimėjimo dienas. Rytų ar poryt, nusiųs Kremliaus bokštas su raudonos vėliavos stiebu ir per pasaulį sklis garsas, mūsų žemės laukų simfonija — Lietuva didvyrių žemė.

"TĖVYNĖS" bendradarbiams ir skaitytojams!
Prašome rašyti apie Susivienijimo Lietuvių Amerikoje narių bei jų šeimų gyvenimą, apie kuopas, jų veiklą, praeitį, gyvenančios vietos visuomeninę veiklą. Rašykite lietuviškai, angliškai, arba paskambinkit telefonu. Atsiųskite nuotraukas. Nesvarbu kaip parasyšite, mes paruošime spaudai. Rašykite ir siųskite Lithuanian Alliance of America, 307 West 30th Str. New York, N.Y. 10001. **Lauksime!**

SIUNČIU SAVO AUKĄ LIETUVOS AMBASADOS IŠLAIKYMU IR DARBAMS: (AUKOS NĖRA "TAX-DEDUCTIBLE")

- ASMENIŠKU ČEKIU - SUMOJE \$ _____
(Čekiai išrašomi - "Lithuanian Embassy")
- KREDITO KORTELĖS ATSKAČIAVIMU PER (12) MĖNESIŲ: VISA MASTERCARD
(Credit card deduction for (12) twelve months as checked)
- KORTELĖS NUMERIS: _____ BAIGIAMOJI DATA: _____
(Credit card number) (Expiration date)
- \$10 / MONTH \$25 / MONTH \$50 / MONTH \$100 / MONTH
 OTHER \$ _____

VARDAS, PAVARDĖ:
(First name, Last name)

ADRESAS:
(Address)

PARAŠAS:
(Signature)

DATA:
(Date)

SIUNTIMO ADRESAS: Embassy of Lithuania
(Mail to) 2622 16th St., NW, Washington, DC 20009

DR-4

Išvežti į Sibirą 1941 06 14-18...

Pernai
Vilniuje
buvo
eksponuojami
1941-ųjų
"antisovietinio
elemento"
sąrašai, šimet -
tada ištremtųjų
nuotraukos, rank-
darbiai, kitos relikvijos
(Lietuvos valstybės
muziejus, Vilnius, Stu-
dentų 8). Mažai, labai
mažai kol kas surinkta ir
susisteminta genocido
liudijimų, darbas tik
prasideda. Dirbkime jį,
talkinkime vieni kitiems,
padėkime taip, kaip
padėjome tais baisiais
laikais. Prisimindami, kad
daugelis nesugrįžo.

Bieliauskų šeima

Rokiškio apskrities mokytojai Aleksandras Bieliauskas (g. 1906) ir Sofija Šutaitė-Bieliauskienė (g. 1906) su vaikais Algimantu (g. 1929), Vida (g. 1934) ir Rimvydu (g. 1936) birželio 14-tą išvežti į Altajaus kraštą, Alensko miškų ūkį. Tėvą nuo šeimos 1943 m. atskyrė ir nuvežė darbams į Barnaulą. 1947 m. visa šeima be dokumentų grįžo į Lietuvą. 1948 m. Bieliauskai ir jų vyresnysis sūnus Algimantas buvo NKVD suimti ir įkalinti Kauno, po to Gorodeso (Gorkio sritis) kalėjimuose. 1951 m. ištremti į Altajaus kraštą. 1957 m. grįžo į Lietuvą.

Nuotraukoje: nežinomo dailininko Kauno kalėjime
picštas Aleksandro Bieliausko portretas. 1949 m.

Nukelta į 3 psl.

Gedulas ir prisikėlimas

Liudvikas
Gadeikis

Tremtis. Sibiras. Lageriai... Vis iš naujo šie žodžiai praveria lūpas. Dėl taip neseniai tik pašnibždom tarti, prieš trejetą metų kaip bausis sprogimas nušvietė mūsų kasdieninį gyvenimą ir laisvės siekį. Kančia ir netekis mus žadino, drąsino, taurino. Žmonės, nuolat stumti į užmarštį, bet nenusilenkę. Atsiminimai kaip iššūkis visai galingai prievartos ir tildymo sistemai. Lagerių priminimas gaivino užguitą sąmonę, kėlė iš baimės nutilusių galvas. Visus penkiasdešimt metų ir trynė iš atminties tragiškąją tautos patirtį - kad liktų vien nuolankumo instinktas, vien baimė ir nepilnavertiškumas.

Necištrinė. Šitokią golgotą perėjusiam žmogui ir tautai nebėra ko bijoti. Juk kokios asmenybės atsiskleidė pradėjus rinkti tremties atsiminimus! Valingos, tiesios, nesulaužytos kompromisų. Sunkiausiomis sąlygomis rašiusios uždraustą tautos istoriją. Nors gąsdinimai dar visai netoli. Atėjo juodasis sausas - ir vėl teko slėpti jau daug metų slapstytus rankraščius, žimtus tūkstančių represuotųjų anketų. Tačiau kas prasidėjo - nebesustabdysi. Represijų tyrimo centras iš esmės jau baigė skaičiuoti 1941 metų stalinizmo aukas. Bus suskaičiuoti ir pokario tremtiniai, kaliniai, su-

tikrinti pagal archyvų bylas. Bet kiek Lietuvos pamiškėse palaidota - niekas kitas, tik patys žmonės gali prisiminti. Neuzmirškime jų! Sąskaita užkariautojui turi būti pilna ir tiksli. Jau nemažai tremties knygų išleista, bet dar daugiau rankraščiuose tebeguli. O domėjimasis jomis mažta. Ar taip ir liks tie slapčiomis, rizikuojant rašyti kančių metraščiai dūlėti archyvuose? Turėtų atsirasti rėmėjų.

Penkiasdešimt metų. Pusė amžiaus nuo pirmųjų masinių tremimų. Kiek tokių sukakčių dabar minime! Ir vis šurpių, kruvinių, tragiškų. Pernai - penkiasdešimt metų Lietuvos Respublikos laidotuvėms. Nepraeis dešimt dienų, ir nulenksime galvas Rainių kankiniams...

Baisios sukaktys. Ko iš jų pasisemsime mes, dabar gyvenantys ir Lietuvos vargą vargantys? Semkimės išvermės, išdidumo. Tyra širdimi prisilieskime prie didžiųjų tautos žaidžų ir vėl pajuskime, kad šiandien dar ne pats didžiausias vargas, koks Lietuvai kada nors yra tekęs. Mums duotas prisikėlimas.

Gedulas ir prisikėlimas. Šventoji viltis. Atsimename žuvusius, tundraje nežinomybei likusius. Amžiams palaidotus rūdynuose ir tuos, kuriems niekas neužbers žemių ant boluojančių kaulų. Visi jie su mumis.

Išvežti į Sibirą 1941 06 14-18...

Stašių šeima

Konstantinas Stašys (g. 1880), provizorius, Vilniaus lietuvių veikėjas, Vilniaus laikinojo komiteto pirmininkas, nuo 1939 m. burmistras, jo žmona Zuzana Alunan-Stašienė (g. 1884), latvių teatro įkūrėjo Adolfo Aluno dukte, Stašių dukra Konstancija Juknevičienė (g. 1909), anūkės Dainora (g. 1934) ir Raminta (g. 1938) išvežtos birželio 17-ą į Barnaulą (Altajaus kraštas). Žentas A. Juknevičius (advokatas, "Jaunimo draugo" redaktorius) pabėgo, gyvena JAV.

1941 spalio 23 barake buvo padaryta krata, po kurios K. Stašys atskirtas nuo šeimos ir kažkur išvežtas. Jokių žinių apie jo likimą nėra. 1947 m. moterys pabėgo iš tremties, slapstėsi Rygoje, vėliau Kaune.

Nuotraukoje: dailininkė Emilija Alunan (Zuzanos Stašienės sesuo). Konstantinas Stašys, Konstancija Stašytė (vėliau Juknevičienė), Zuzana Stašienė-Alunan. Vilnius, 1926 m. Z. Stašienė su dukra K. Juknevičiene ir anūkėmis Dainora bei Raminta. Altajus. 1946 m.

Kuprių šeima

Nuotraukoje: Ada ir Aleksandras Kupriai. Biržai, 1941 m.

Ada ir Aleksandras Kupriai buvo mokytojai, dirbo Biržuose. Birželio 14 d. A. Kuprys išvežtas į Rešiotų lagerį (Krasnojarsko kr.). A. Kuprienė su penkių savaikių sūnumi - į Tomsko sr., Parbiko raj., Veronichos k. Po 8 metų iš Rešiotų lagerio A. Kuprys ištremtas į Udereiskos raj., Išimbos k. (Krasnojarsko kr.). 1950 m. A. Kuprienė persikėlė pas vyrą. 1951 spalio 8 gimė sūnus Povilas. 1953 m. sūnus Rimantas, kuris 1947 m. buvo išsiųstas į Lietuvą, atvažiavo pas tėvus į Sibirą. Visi į tėvynę sugrįžo 1957 m.

Sabų šeima

Juozas Sabas (g. 1885), Pasvalio mokytojas, birželio 14 d. išvežtas į Rešiotų lagerį (Krasnojarsko kr.). Ten ir mirė. Agota Sabienė (Baltrašiūnaitė), taip pat mokytoja, išvežta su dviem vaikais (Romu, g. 1931, ir Saulyte, g. 1932) į Tomsko sritį. Dirbo kolūkyje. Grįžo į Lietuvą 1958 m.

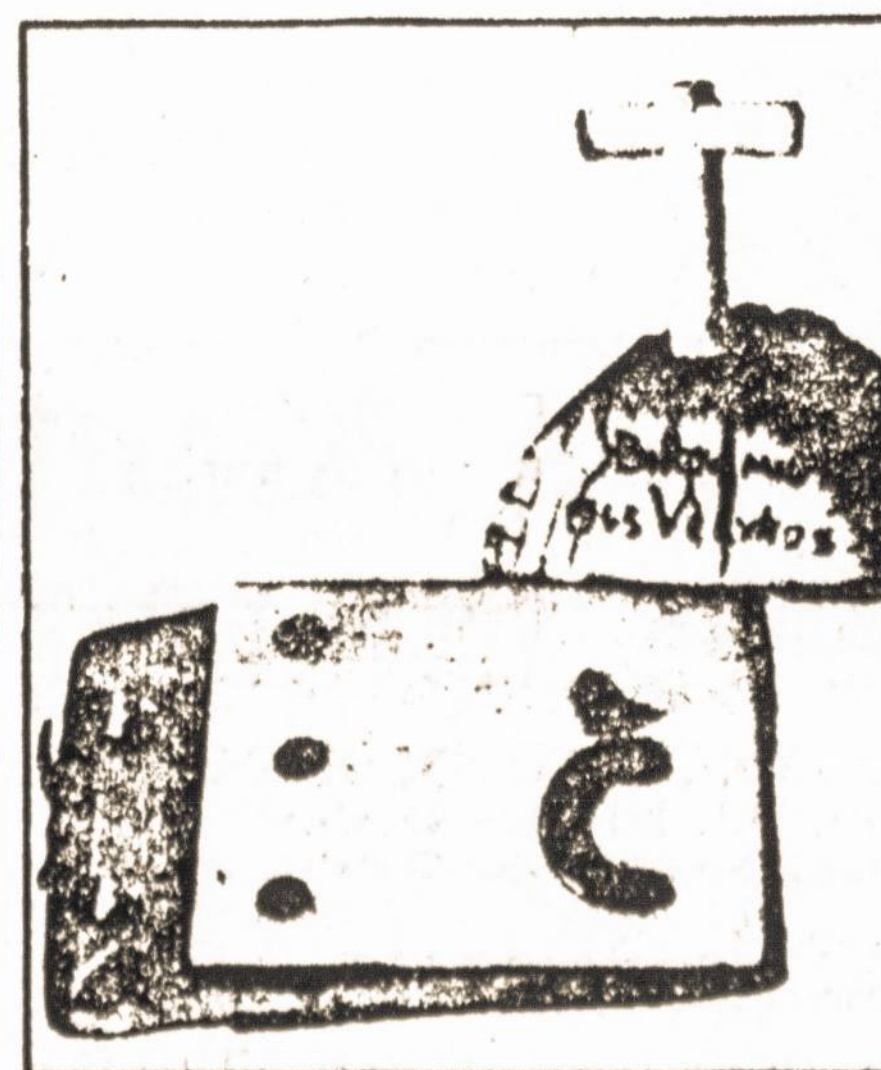
Nuotraukoje: Juozas ir Agota Sabai vestuvių dieną. A. Sabienė su dukra ir sūnumi tremtyje.

Čarneckių šeima

Voldemaras Vytautas Čarneckis (g. 1893), žymus Lietuvos Respublikos veikėjas, su žmona Elconora Čarneckiene (g. 1898), sūnumis Algirdu (g. 1924), Vytautu (g. 1925), Povilu (g. 1933), Petru (g. 1933) ir dukra Liučija (g. 1927) išvežtas birželio 14 d. Tėvas atskirtas nuo šeimos ir nugabentas į lagerį, kur 1942 mirė iš bado. Motina su vaikais pateko į Altajaus kraštą, po metų jie perkelti už poliarinio rato į Bykovo ragą prie Laptevų jūros. 1958 m. E. Čarneckienė su vaikais grįžo į Lietuvą.

Nuotraukoje: Povilo ir Petro Čarneckių darbeliai: kryželis iš mamuto ilties ir bronzos; užrašų knygutė - dovana seseriai Liučijai.

Nuotraukos ir tekstai - iš Lietuvos valstybės muziejaus parodos, skirtos Gedulo ir vilties dienai.

Parengė T. Bancevičiūtė

Brakų šeima

Adomas Brakas (g. 1886) mokėsi Paryžiuje, iliustravo Vydūno raštus, buvo Mažosios Lietuvos tarybos pirmininkas. Iš Klaipėdos birželio 14 su sūnumi Tautvydu išvežtas į Altajaus kraštą. A. Brakas 6 metus kalėjo Barnaulo konclageryje. Mirė 1952 m. Barnaule. Sūnus Tautvydas (g. 1919), Kauno universiteto studentas. Tremtyje plukdė sielius, skaldė akmenis. Vėliau dirbo akompanuotoju Bijsko teatre. Baigė Krasnodaro pedagoginį institutą. Į Lietuvą grįžo 1967 m.

Nuotraukoje: A. ir M. Brakai su vaikais. Klaipėda, 1924 m. A. Brako piešinys. 1945 m.

"KOMPROMISAS LIETUVIŠKAI GALVOSENAI YRA SVETIMAS DALYKAS..."

Fragmentas iš paskutinės Vytauto Alanto (1902-1990) knygos "Tauta istorijos vingiais" (Chicago, 1990)

Lietuvio charakteryje slypi tragiškas bruožas ta prasme, kad jis, būdamas kovingas, veržlus ir kūrybingas, dėl savo "dosnumo" bei "imlumo" nesugebėjo pasinaudoti savo veiklos vaisiais, o jais pasinaudojo kiti. Dėl kažkokio mūsų būdo "skylėtumo" tautos jėgos buvo beatodairiškai eikvojamos antikoje, tas pats dėjosi ir naujais laikais. Sakysime, XIX a. antroje pusėje, atsivėrus vartams į Ameriką, 1866-1914 m., t.y. maždaug per 50 metų, iš Lietuvos emigravo apie 600.000 jaunų vyrų ir moterų, t.y. 25% visų gyventojų. Daug vyrų bėgo nuo rusų kariuomenės, bet važiuo ir šiaip jau žmonės ieškoti svetur laimės. Nedidelei tautai tai buvo milžiniškas ekonominis ir biologinis nuostolis. Emigrantai padėjo saviškiams pinigais ir dovanomis, bet, žinoma, nė iš tolo negalėjo atstoti padarytos spragos tėvynei. Lietuviams ir šikart netrūko drąsos bei ryžto keliauti užjūrį, nemokant kalbos ir trūkstant apšvietos. Labai mažai kas grįžo, o didžioji dauguma nuskeno anglosaksų jūroje. Gal lietuvis ir mylėjo savo gimtąją žemę, bet dar labiau mylėjo savo asmeninę laisvę. Koks lietuvis buvo klajūnas ir skenduolis žiloje senovėje, toks jis pasiliko ir naujais laikais.

Mes mėgstame pasigirti esanti vaišinga tauta, bet galėjome apsišaukti esanti ir labai dosni tauta. Juk Lietuva buvo per amžius ir šiandien tebėra šaltinis, iš kurio kaimynai ir tolimi kraštai sėmėsi ir šiandien tebesėmia visokeriopą naudą.

Nėra jokio mastelio apskaičiuoti, kiek Lietuva yra atidavus kitiems savo žmonių. Sakysime, lietuvių emigracija į Ameriką skaičiuotina nebe dešimtimis tūkstančių, bet reikia pavartoti ir šimtatūkstantinį skaitmenį. O juk lietuviško kraujo gavo ir Lenkija, Pietų Amerika, Kanada, Prancūzija ir Rusija. Lietuviškais raumenimis buvo kuriama Amerikos pramonė, pagaliau ir visur, kur tik įsikūrė lietuviai išciviai, savo darbu kėlė tų kraštų ekonominę gerovę.

Lietuva davė kaimynams provincijas, dinastijas, politikus, karvedžius, rašytojus, kultūrininkus, aukštus dvasininkus, žodžiu, praeityje ir šiandien tebeduodame talentus, kraują, smegenis ir medžiagines gėrybes. Pagaliau vis atsimintina, kad visa mūsų bajorija, atplysusi nuo tautinio kamieno, "prisiglaudė" prie lenkų kultūros bei lenkybės. Lietuvių tautos kraujas ir energija per amžius tekėjo ir tebeteka į

svetimus baseinus. Kada atgręšime tą tėkmę į save? Tai yra gyvybinis klausimas, žūt būt reikalaujantis skubaus ir teigiamo atsakymo. Tą legendinį savo vaišingumą, o itin tą paklaikusį dosnumą, mums pats metas padėti į archyvą ir susitelkti ties savo nuosava tauta. Sunku nesistebėti, kad lietuvių tauta dar galutinai neišsiekvojo fiziškai ir dvasiškai atiduodama savo jėgas kitiems, nieko už tai nereikalaujama ir negaudama. Šia proga labai pravartu prisiminti mūsų žmonių išmintį: duotas duotam, t.y. aš tau, tu man! Ir ne tik prisimintina, bet ir vykdytina gyvenime. Tie praradimai laikytini tragiškais tautos pralaimėjimais.

Galkartais pagrįstai skundžiamės, kad mus skriaudžia kiti, bet kur kas labiau skriaudėme mes patys save, nes, deja, mūsų praradimai daugiausia dėjosi dėl mūsų pačių kaltės ir klaidų. Būtų pats metas nusikratyti mūsų pamėgtu nuo S.Daukanto laikų įsisenėjusiu savigailos jausmu ir apskritai būtų pravartu perkratyti mūsų istoriją tikrovės faktų šyiesoje.

Čia prisimintini rašytojo F.Dostojevskio dukters žodžiai, įrašyti jos biografijoje. Ji sako: "Joks kraštas nėra tiek prisidėjęs prie slavų kultūros, kiek maža Lietuva. Kitos tautos dirba sau, savo garbei. O Lietuva savo išminties žiedus išbarstė kaimynams. Lenkija, Ukraina ir Rusija to nesupranta ir nėra dėkingos, bet ateis diena, kada jos neabejotinai pamatys kaip be galo yra išsiskolinusios kukliai ir tylinčiai Lietuvai".

Labai gražiai ir teisingai pasakytas. Net patiems lietuviams tokios mirtys retai kada ateina galvon. Juo labiau mums jos įsidėmėtinos, nes pasigirsta iš svetimų lūpų. Tokie pasisakymai parodo, kokį milžinišką vaidmenį Lietuva yra suvaidinusi istorijoje. Tarp tautiniuose santykiuose tokiems sentimentams, kokius čia vaizduoja humaniška Dostojevskio duktė, deja, vietos nėra. Jei tu galingsnis, pulk, plėšk kaimyną ir džiaukis bei didžiukis savo garbe, savo laimėjimais, nesigailėdamas patyčių ir paniekos nugalėtam priešui. Tokia yra mūsų kaimynų filosofija ir moralė. Ir, žinoma, Dostojevskio kultūringa ir geros širdies tėvo biografė klysta sakydama, kad ateisianti diena, "kada jos (Rusija, Ukraina ir Lenkija) neabejotinai pamatysiančios savo skolos didybę kukliai ir tylinčiai Lietuvai". Tautos atsimena savo laimėjimus, bet, deja, totališkai

užmiršta dėkingumą.

Mums lietuviams iš tikrųjų pravartu tą kaimynų išsiskolinimą Lietuvai dažniau prisiminti ne dėl to, kad turėtume vilties skolininkus susiprasiant mums atsilyginti, bet dėl to, kad iš to paklaikusio savo išlaidumo pasimokytime ir ateityje nė iš tolo nebe mėgintume vaidinti bankininkus, semiančius lobius iš savo aruodų ir beatodairiškai svarstančius kaimynams dykai...

Tolerancijos stoka, deja, dažnai mus daro priešais. Tolerancija yra svetimoms nuomonėms pakanta. Humaniskai ir džentelmeniškai galvojant, manding, neturėtų būti sunku priešingą nuomonę išklaudyti ir pasilikti prie savo pažiūrų. Tačiau kol kas mūsųose tai tik graži, nepasiekiama svajonė. Mes esam savo pasaulėžiūrų, tikėjimų, politinių ideologijų karštagalviai gynėjai. Kompromisas lietuviškai galvosena yra svetimas dalykas. Nepriklausomybės laikais mes buvom taip tvirtai apsikęsę partiniuose bunkeriuose, kad ir išcivijoje nebepajėgiam iš jų išsikapstyti net ir didžiosios tėvynės tragedijos akivaizdoje. Vienybėn šaukiantieji balsai nuslopsta abejingumo bežadėje erdvėje...

Mūsų savitarpio santykius dažnai apsprendžia pavydas, panika svetimai nuomonei, o kartais ir neapykanta. Tom ligom mes sirgom praecityje, tebesergam ir šiandien.

Teigiamų atsiliepimų apie lietuvių būdą atskamba iš senų šaltinių. Taip pat labai teigiamai kalba apie senovės lietuvių ir S.Daukantas. Betgi jau ir "Aušros" laikais iš pačių lietuvių pasigirdavo priešingų nuomonių. Paninėtinis čia 1884m. "Aušroje" išspausdintos aušrininko Juozapo Miglovaros raginimas: "Broliai lietuviai, vieni kitiems akių nekapokim, visi vienaip šnekėkim savo tarpe, pažinkim ir gelbėkim vienas kitą reikaluose. Susiliekim taikiai į vieną kūną senu vardu Lietuva. O jei gyvensime vienybėje, mylėdami teisybę ir dorybę, tai amžinai iš mūsų lūpų skambės tie brangūs žodžiai: būk palaiminta žemė tėvų mūsų!"

Tie žodžiai buvo pasakyti maždaug prieš 100 metų. Pastebėtina, kad lietuvių būdo klausimu buvo pradėta rūpintis nuo pat pirmo lietuviško laikraščio pasirodymo. Reikėtų manyti, kad per tą šimtą metų lietuvių būdas sušvelnėjo, bet vargu ar bus atsimainęs iš pagrindų.

Toks lietuvių būdo neapvaldytas

ekspansyvumas kliudo susidaryti savitarpio draugiškesnei, šiltesnei nuotakai. Atrodo, kad ir šiuo atveju reikalinga ieškoti kelių į glaudesnę lietuvių solidarumą ir toleranciją. Lietuvis gal ne tiek yra individualistas, kiek stokojančias stabdžių savo ekspansyviam būdai apvaldyti. Apglūdintas charakteris tikriausiai daug prisidėtų prie mūsų savitarpio santykių sušvelnėjimo ir neišsprendžiamų problemų išsprendimo...

Kalbant apie lietuvių savybę, atkreiptinas dėmesys dar į vieną mūsų charakterio bruožą: lietuvis neužmiršta jam padarytos tikros ar tariamos skriaudos. Jei jis ir nekeršys, bet vis vien rūgs, nervinsis ir jaus tam tikrą pasitenkinimą kenčias dėl teisybės. Lietuvis nėra labai greitas dėkoti už jam padarytą gerą darbą ir gan greit jį pamiršta, bet skriaudos atsiminimą puoselėja patvariai ir nepamirštamai. Jei pažvelgsime giliau į tą mūsų būdo ypatumą, gal ten rasime lietuvių kovotoją dėl teisybės platesne to žodžio prasme.

Nepriklausomybės laikais mūsų kaimiečiuose buvo labai paplitęs paprotys bylinėtis. Jei kaimynų višia, peršokusi per tvorą, iškapstydamo tavo agurkus, tai jau būdavo didelio kivirčo pradžia. Įvykiai paprastai prasidėdavo moterų apsižodžiovimu. Lietuvių išmintis sako, kad žodžiais esą galima užkurti didelį gaisrą. Vyrų, deja, gaisro negesindavo, o ir patys jį pakurstydavo. Nebebūdavo kitokios išeities, kaip ieškoti pagalbos gaisrui gesinti pas valščiaus taikos teisėją, kitaip sakant, nedorėlį kaimyną traukti tiesoną. Bet dažnai būdavo ir taip, kad užsidedę teisybės ieškotojai valščiuje jos neradavo ir reikėdavo siekti aukštesnių teismo instancijų. Beieškodami teisybės, ūkininkai ir ūkį turėdavo praskolinti. Tas mūsų kaimiečių pomėgis kovoti "dėl teisybės" įėjo ir į literatūrą. Rašytojas L.Dovydenas parašė valstybės premiją laimėjusį romaną "Broliai Domeikos". Jis ten vaizdžiai pasakoja, kaip du broliai kaimynai, susipykę dėl niekniekių, ėmė bylinėtis ir visiškai nusigyveno.

Taigi ir matome, kad lietuvis, nesvarbu kokio išsilavin. jis būtų ir kuriam luomui priklausytų, visada bus karštas savo teisybės gynėjas. Rimtais atvejais jis bus karštas, pasiaukojantis savo tėvynės ir lietuviybės gynėjas, bet savybėje tolerancijos stoka jam kartais kliudo megzti draugiškus, šiltesnius santykius su savo tautiečiais.

Vytautas Alantas - žodžiai po mirties

Geležies mėnesyje minėjome žymiojo rašytojo, publicisto, SLA nario Vytauto Alanto mirties metines. Jis minėjo Detroite, Chicagoje, Putname ir kitur. Chicagoje didelis jo gerbėjų būrys meldėsi Jėzuitų koplyčioje. Kun. Kęstutis Trimakas iškilium spalvingumu nušvietė kūrėjo rašytojo Vyt. Alanto nueitą gyvenimo kelią tarp dievystės ir tautiškumo, publicisto — rašytojo.

Vyt. Alanto mirties metinių proga spausdiname jo paskutinės knygos įvertinimą.

1990 m. balandžio 23 d. mirė Vytautas Alantas. Artimiesiems išvažiuojant atsisveikinti su velioniu, jo namus pasiekė testamentinė knyga "Tauta istorijos vingiais". Labai laukęs pasirodant, autorius nebespėjo palaikyti jos rankose. Į šiuos tautos istorijos ir ateltes perspektyvų apmąstymus jis jautėsi sudėjęs viso savo gyvenimo patirtį, tautos meilę ir tėvynės ilgesį.

V. Alantas buvo glaudžiai susijęs su Nepriklausomos Lietuvos politiniu, kultūrinu ir literatūrinu gyvenimu. Nuo pat jaunystės artimas tautininkams, jis baigęs studijas Prancūzijoje (1925—1929 m. Monpeljė universitete), buvo Eltos prancūzų skyriaus redaktorius, o 1934—1939 m. — "Lietuvos aidų" redaktorius. Kartu su istoriniais liūžiais pasikėlė ir veiklos sfera: 1941—1944 m. jis dirbo Vilniaus valstybinio teatro direktoriumi — tuo

Vytautas Alantas. TAUTA ISTORIJS VINGIAIS. Ideologiniai mąstymai. Chicago, M. Morkūno spaustuve, 1990.

metu, kai šis teatras buvo pasiekęs vieną savo kūrybinių viršukalnių. Pastatoma ir V. Alanto pjesė „Gyvenimas iš naujo“. Atsimenu spektaklio aptarimą B. Sruogos teatro seminare 1942-ųjų pavasarį. Pjesė liko neišspausdinta, kaip ir dvi kitos, pastatytos Kauno teatre („Gaisras Lietuvoje“, „Užtvanka“), ir viena — JAV. Išcivijoje pasirodė dvi dramų knygos — 11 pjesių. Jeigu dar pridursime, kad ikikarinėje Lietuvoje išėjo du novelių rinkiniai („Artisto širdis“, 1930; „Tarp penkių ir septynių“, 1934), o išcivijoje dar penkios novelių knygos, septyni romanai, tarp jų didžiulis dviejų tomų istorinis romanas „Sventaragis“, stambus eilėraščių rinkinys „Paversimai“, publicistikos, biografikos, apybraižos žanro kūriniai, pamatysime, kokio darbštaus ir produktyvaus autoriaus būta. Literatūros istorija aptars V. Alanto vietą naujosios mūsų literatūros tėkmėje, o čia norėtusi tik pristatyti aukščiausiai paminėtąją istoriosolinę ir kultūrologinę eseistikos knygą. Ji galėtų būti įvairiais aspektais aptariama ir vertinama, bet dabar labiausiai į akis krinta jos ryšiai su šiandiena.

Įvadinėse knygos pastraipose autorius iškelia pagrindines savo mintis: ...turime pažvelgti į savo istoriją nebe romantiškai, o subrendusių akimis ir pasimokyti nebedaryti klaidų, o ne tik aikštinti ir ste-

bėtis jos didybę"; „Piliėčių politinis savitarpio susiklausymas yra vienintelis kelias į vidaus santvarkos pastovumą, solidarumą bei visokeriopą pažangą, užtikrinančią valstybės saugumą bei gerovę".

V. Alantas visą gyvenimą lėko ištikimas tautininkų ideologijai. Ji ryškiai nuspalvina mąstymo tematiką, kryptį, vertinimus. Knygoje sugrįžta nuolatiniai mūsų istorinių refleksijų motyvai: liaudies žmonės, žemdirbiai, kaip etninio tapatumo saugotojai, nutautus šviesuomenė; Mindaugo krikšto nesėkmė ir jos rezultatas — su krikščionyste užplūdusios svetimoms įtakos; menkas kultūros veiksmo vertinimas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir skaudžios jo pasekmės vėlesniaisiais amžiais; tautinės idėjos plėtra amžių būvyje iki jos visišką ir laisvo prasiskleidimo Nepriklausomoje Lietuvoje. Šie motyvai, susikryžiuodami ir vienas kitą papildydami, sudaro didžiąją knygos turinio dalį.

(Nukelta į 5 psl.)

Tėvynė

BIRŽELIS - JUNE 4

Vytautas Alantas- žodžiai po mirties

Daug vietos skiriama vertybių hierarchijos apmąstymams: tautiškumas ar visuotinumai, senovinė („antikinė“, kaip autorius vadina) lietuvių religija ar krikščionybė? Ir čia išlieka sprendimas, išsakinijęs dar tarpukario trintyje tarp tautininkų ir krikščionių demokratų, tarp valstybės ir Bažnyčios: pirmenybė visados atiduodama tautiškumui vertybėms. Prisimenu polemiką su S. Salkauskiu, kur jaunas valdancios partijos ideologas anų vertybių primato vardan stengiasi nuneigti katalikų filosofų orientaciją į bendražmogiškąjį universalizmą ir ambicingą tautos perspektyvą, matančią lietuvių kultūros ir istorijos prasmę Rytų ir Vakarų sintezėje. Tai esąs svetimų dievų ieškojimas, sudilinant tautinį atsparumą, sąlygojantis abejingumą tautos likimui ir interesams. Šių svarstymų kontekste iškyla ir terminologinė diskusija: patriotizmas, nacionalizmas, sovinizmas. Jie traktuojami kaip sinonimų eilė, žyminti tautos meilės didėjantį intensyvumą. Žinoma, įvardintų sąvokų turinys iš dalies yra susitarimo dalykas, bet vis tiek sunku paneigti vertinamuosius momentus, kuriuos yra suformavę įprastiniai kontekstai ir vartojimo tradicijos.

Kai teoriniai samprotavimai imami taisyti praktinei veiklai, jie netenka savo kategoriškumo ir griežto apibrėžtumo. Teikdamas pirmenybę tautinėms vertybėms ir reikšdamas simpatijas autoritarizmui, autorius svajoja apie valstybę, kurioje laisvai skleistųsi visų joje gyvenančių tautų kultūra, viešpatautų daugiapartinė (dvipartinė) sistema, bet tokia, kur priešingus interesus neutralizuotų visuomeninis solidarumas ir pastangos susitelkti tautos ir valstybės labui, kur darniai bendradarbiautų valstybė ir Bažnyčia.

Knyga parašyta dar prieš prasidedant Atgimimui, tad apie būsimą Nepriklausomos Lietuvos visuomenę samprotaujama prognozių ir galimybių plotmėje. Dabar įdomu jas sulyginti su tikrove.

Lietuva būsimanti tik demokratinė valstybė — tokia ir buvusios pogrindžio spaudos, ir visos išėivijos nuostata. V. Alantas apmąsto mūsų valstybės tarpukario padėtį ir demokratijos pralaimėjimo priežastis, kurias jis linkęs traktuoti kaip paauką ateičiai. Nors seimai „buvo žmonių rinkti, bet, suėmę į savo rankas visą įstatymų leidimo bei vykdomosios valdžios

kontrolę, pasidarė tikrieji Lietuvos šeimininkai (...). Demokratija virto seimokrati- ja. Seimokrati- ja galėjo tvirti, kol krikščionių demokratų blokas turėjo seime absoliutinę balsų daugumą. Kai, išrinkus Trečiąjį seimą, nė viena partija absoliutinės balsų daugumos negavo, prasidėjo politinė krizė, kuri privedė prie 1926 m. perversmo“. Žinoma, turint geros valios, būtų buvę įmanoma politinės krizės išvengti, bet „partijų savitarpio neapykanta buvo taip giliai įsišaknijusi, kad nebuvo galima surasti bet kokį kompromisą, padėčiai išlyginti“.

V. Alantas tikėjo, kad trečiojo dešimtmečio karčių pamokų Lietuvos ateičiai pakako. Jis taip pat nemano, kad atsikuriančioje valstybeje atgytų senosios mūsų partijos: „išėivijoje senų partijų likučiai dar gyvi, bet labai abejotina, kad jas dar būtų įmanoma atgaivinti tėvynėje. Socialinės, ekonominės bei kultūrinės sąlygos bus tiek pasikeitusios, kad nė iš tolo nebebus įmanu įstatyti gyvenimą į senas vežes. Greičiausiai ir pačios partijos persikirkštys kitais vardais (...). Jei statyti naują pastatą, tai statyti iš naujos medžiagos“. Autorius prognozuoja, kad Lietuvoje ilgainiui išsikristalizuosiančios pagrindinės liberalų ir konservatorių srovės. Į pirmąją esą galėtų jungtis valstiečiai liaudininkai, socialdemokratai ir... tautininkai, o antriesiems liktų krikščionys demokratai ir jiems giminingos organizacijos — taip išsivystytų labiausiai pageidautina dvipartinė sistema.

Panašių samprotavimų, bandymų prognozuoti politinę ateitį yra gana daug ir įvairių, jie — įdomiausias knygos aspektas, nes duoda progos dar kartą mintimis sugrįžti prie mūsų politinio gyvenimo realių ir dar kartą įsitikinti, kaip sunkiai prognozuojama ateitis ir kaip netikėtai susiklosto visuomeninių jėgų santykiai.

Publicistika — nedidelė Vytauto Alanto literatūrinio palikimo dalis, tačiau jam svarbi ir esminga. Turbūt atitiks velionio paskutinę valią tai, kad Lietuvos skaitytojai po daugelio metų jis pirmą kartą pristatoma šia knyga, išsakančia jo požiūrį į tautos kelius ir siektinus istorinius tikslus.

VANDA ZABORSKAITĖ

LITERATŪRA IR MENAS

1253 metų liepos 6 Mindaugas tapo Lietuvos karaliumi, o Lietuva gavo Europos pripažinimą. Tai buvo istorinis tautos kovų už nepriklausomybę laimėjimas, ir nuo tada 738 metus Lietuva gynė savo valstybingumą.

Šiame Lietuvos pirmą kartą oficialiai švenčia Valstybės dieną, siekdama išsaugoti savo tautą, savo kultūrą.

Vasaros gėlės liepos 6 papuoš ir Vilniaus Arkikatedroje esantį Lietuvos karaliaus Mindaugo bareljefą.

Vytautas Landsbergis

Valstybės diena

Atėjo įžymi, svarbi istorinė diena. Ją kruopščiai atsekė ir nustatė istorikas Edvardas Gudavičius, ją neseniai įtvirtinome įstatymu kaip Lietuvos Valstybės dieną - prieš 738 metus jau suvienytos lietuvių valstybės valdovas Mindaugas tapo karūnuotu krikščionišku Lietuvos karalium.

Tada tai reikė ne vien Apaštalo Sosto, bet ir tikrą tarptautinį Valstybės pripažinimą. Jis šiandien turi būti matomas ano meto krikščioniškosios Europos mastu, nes Naujasis Pasaulis, vėliau nejučiom pavadinamas Amerika, tada dar tebebuvo neatrastas, Tolimieji Rytai - beveik nežinomi; dar nebuvo gimę viso apvalaus pasaulio atradėjai Vasko de Gama, Kolumbas ir Magelanas.

O Lietuva jau buvo; ji ėmė į savo globą Rytų klajūnų puolamas vakarines slavų žemes ir kovojo su šarvuotų Vakarų grobikų ekspansija. Lietuva jau taryk grūmėsi ne vien ginklu, bet ir politiškai, - priimdama krikštą iš Vakarų ir tuo būdu pasiekdama pirmąjį tarptautinį pripažinimą. Taip Lietuva naikino užpuolikų pasiteisinimus, neva jie žudo laukinius, nesuprantančius, kaip reikia gyventi. Ne, užpuolikai nešė tik mirtį, o kraštas gynėsi - ir gyventojai, ir valdovai - ir tai savigynai reikėjo sukurti valstybę.

Šiandien verta susimąstyti, kiek kartų savo istorijoje esame apgynę, įtvirtinę, išplėtę ir vėl praradę valstybingumą. Lietuva stiprėdavo ir klestėdavo dėka savo žmonių sugebėjimo dirbti, kovoti, valdyti ir susitarti, nepaisant kokio nors tautybių arba tikėjimų skirtumo. Ir Lietuva silpnėdavo ir žlugdavo, kai sumenkėdavo jos žmonių dorovė ir pilietinė atsakomybė, kai viršų imdavo giminaičių ardydams ir valdancijų pasileidimas, nepelnytos naudos arba tuščios garbės vaikymasis.

Karalius Mindaugas po dešimties metų buvo nužudytas, nes kiti Lietuvoje labai norėjo valdžios. Prasidėjo suirutė, nauji kaimynų puolimai ir tarpusavio kovos; būsiamiems Lietuvos valdovams - Traideniui, Vytautui, Gediminui, valdantiems iš Kernavės, Trakų ir karališkojo miesto Vilniaus, teko pradėti beveik iš naujo.

Daug sykių Lietuva kėlėsi beveik iš naujo, betgi atsiremdama į pranokėjų darbus. Šimtus metų mūsų dainose bylojo Tėvynės meilė, jos narsių gynėjų prisiminimas.

„Neveltui bočiai tave taip gynė“, - sakė priešpaskutiniojo Atgimimo dainius Maironis apie vienintelę, brangią, kad ir suvargusią, mūsų Tėvynę Lietuvą, ir dainuojame tuos žodžius ligi šiol.

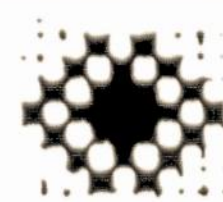
Juose - ir pasižadėjimas ginti ir kurti. Iš tikimybė Lietuvos palikimui, kuris ateina iš amžių glūdumos, iš Saulės ir Durbės kautynių laikų, iš Mindaugo krikšto ir karūnacijos iškilnių, o žinome, kad jau tada buvo statoma Vilniaus Katedra. Mažai būtų verti, savęs išsižadėję, todėl ir neišsižadėsime.

Stasio Laukio nuotr.

Perskaitykite šiame Tėvynės numeryje "SVARBU PRANESIMA", ir sužinosime, ką SLA narys turi daryti, žengiant mūsų organizacijai į antrąjį šimtmetį.

SUSIVIENIJIMAS

LIETUVYBĖ KLESTI IR ŽYDI IŠ KARTOS
I KARTĄ, JEI ŠEIMA YRA SLA NARIAI

1886-1991 LIETUVIŲ AMERIKOJE

Išmokamos

Apdraudos

1991 vasario 9 d.

MĖTA GUSTAS, 25 kuopa, Stoughton, MA, gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1957 m. liepos 13 d., mirė 1990 m. balandžio 2 d. Apdrauda išmokėta velionės sūnui Herman E. Gustas.

VLADAS VERZBAUSKAS, 126-Pav. kuopa, New York, NY, gimęs Nanticoke, PA. Prie SLA prisirašė 1939 m. gruodžio 1 d., mirė 1990 m. gruodžio 20 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Katrina Verzbauskiene.

JADVYGA POCIUS, 57 kuopa, Worcester, MA, gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1940 m. vasario 1 d., mirė 1990 m. spalio 15 d. Apdrauda išmokėta velionės sūnui Raymond Covall.

VLADAS KUODYS, 43 kuopa, So. Boston, MA, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1972 m. vasario 2 d., mirė 1990 m. lapkričio 19 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Emanuelė Kuodytė.

REGINA TREINYTĖ, 99 kuopa, New York, NY, gimus Boston, MA. Prie SLA prisirašė 1985 m. balandžio 11 d., mirė 1989 m. rugsėjo 15 d. Apdrauda išmokėta velionės motinai Irena D. Jonynas.

ARTUR SCHMIDT, 308 kuopa, Brookline, MA, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1953 m. birželio 10 d., mirė 1990 m. gruodžio 30 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Wanda Schmidt.

MAGDĖ MATULIONIENĖ, 126-Pav. kuopa, New York, NY, gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1914 m. gruodžio 31 d., mirė 1991 m. sausio 2 d. Apdrauda išmokėta velionės dukteriai Grace Ritchia.

1991 vasario 23 d.

GENOVAITĖ GUDELIS, 38 kuopa, Brooklyn, NY, gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1953 m. sausio 1 d., mirė 1991 m. vasario 2 d. Apdrauda išmokėta velionės marčiai Rūta Gudelis.

PAULINE TREČIOKAS, 11 kuopa, Waterbury, CT, gimus Yonkers, NY. Prie SLA prisirašė 1942 m. gegužės 7 d., mirė 1991 m. sausio 14 d. Apdrauda išmokėta velionės vaikams George P. Trečiokas ir Florence Gilchrist.

VERONICA ZENT, 198 kuopa, Akron, Ohio, gimus Shamokin, PA. Prie SLA prisirašė 1949 m. lapkričio 13 d., mirė 1990 m. gruodžio 24 d. Apdrauda išmokėta velionės sūnui Frank A. Zent.

KOSTAS VAITAITIS, 368 kuopa, Brooklyn, NY, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1956 m. gegužės 28 d., mirė 1991 m. sausio 23 d. Apdrauda išmokėta velionio sūnui Henry V. Vaitaitis.

JOHN KIZNIS, 77 kuopa, Rodkford, IL, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1961 m. rugsėjo 26 d., mirė 1990 m. gruodžio 24 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Veronika Kiznis.

1991 m. kovo 9 d.

ANNE MARY MATTHEWS, 64 kuopa, Baltimore, MD, gimus Baltimore, MD. Prie SLA prisirašė 1950 m. rugsėjo 15 d., mirė 1990 m. rugsėjo 30 d. Apdrauda išmokėta velionės sūnui Ellwood P. Gurklis.

JUOZAS MIKĖNAS, 11 kuopa, Waterbury, CT, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1928 m. rugpjūčio 8 d., mirė 1990 m. gruodžio 27 d. Apdrauda išmokėta velionio sūnui Vito Mikėnas.

ALICE KOELZER, 211 kuopa, Mahanoy City, PA, gimus Mahanoy City, PA. Prie SLA prisirašė 1936 m. gegužės 1 d., mirė 1991 m. sausio 26 d. Apdrauda išmokėta Helen Shott, Executrix of the Estate of Alice Koelzer.

1991 m. kovo 23 d.

JUOZAS KALVAITIS, 322 kuopa, Chicago, IL, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1955 m. gruodžio 12 d., pridėtinę apdraudą paėmė 1974 m. gruodžio 31 d., mirė 1991 m. vasario 9 d. Apdrauda išmokėta velionio sūnui John Kalvaitis.

LEONARD V. ŽALIS, 211 kuopa, Mahanoy City, PA, gimęs Mahanoy City, PA. Prie SLA prisirašė 1964 m. vasario 1 d., mirė 1991 m. kovo 1 d. Apdrauda išmokėta velionio seseriai Anna Chonko.

KAZYS BAČAUSKAS, 38 kuopa, Brooklyn, NY, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1955 m. balandžio 19 d., mirė 1990 m. gegužės 23 d. Apdrauda išmokėta velionio anūkei Irena Kirkyla.

1991 m. balandžio 6 d.

MARIJONA KRIŠČIŪNAS, 200 kuopa, Detroit, MI, gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1950 m. lapkričio 21 d., mirė 1991 m. sausio 29 d. Apdrauda išmokėta velionės sūnui Kęstutis Kriščiūnas.

1991 m. balandžio 20 d.

ANNA WESBAR, 217 kuopa, Chicago, IL, gimusi Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1931 m. kovo 1 d., mirė 1991 m. vasario 28 d. Apdrauda išmokėta velionės dukteriai Helen D. Grėbliūnas.

ZOFIJA GUDELIAUSKIENĖ, 126 Pavienių kuopa, New York, NY, gimusi Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1915 m. gegužės 9 d., mirė 1991 kovo 13 d. Apdrauda išmokėta dukteriai Ella Flazar.

ROMUALD J. PETRAUSKAS, 126 kuopa, New York, N.Y., gimęs Švedijoje. Prie SLA prisirašė 1982 m. birželio 1 d., mirė 1990 m. balandžio 12 d. Apdrauda išmokėta Lietuvių Tautos Fondui.

JONAS MILIUS, 7 kuopa, Pittston, PA., gimęs Pittston, PA. Prie SLA prisirašė 1928 m. gegužės 13 d., mirė 1991 vasario 14 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Michaline Milius.

ALBERT C.S. LIST, 75 kuopa, Los Angeles, CA., gimęs Philadelphia, PA. Prie SLA prisirašė 1980 sausio 1 d., mirė 1991 kovo 12 d. Apdrauda išmokėta velionies motinai Agnes V. List.

Nuo 1991 m. pradžios iš viso: \$21,994.00

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

INCOME

From January 1 - March 31, 1991

INVESTMENT INCOME:

Bond Interest	\$ 49,300.43
Certificate Loan Interest	100.00
In terest on Bank Deposit	1,237.16
Interest on Short Term Fed. Securities..	436.62
	<u>\$ 51,074.21</u>

MISCELLANEOUS INCOME:

Membership premium	\$ 17,734.33
Sundries, Donations, Widows-Orphans Fund and miscellaneous income	720.34
	<u>\$ 18,454.67</u>

Total Income

\$ 69,528.88

DISBURSEMENTS

From January 1- March 31, 1991

Death Benefits	\$ 17,264.00
Matured Endowments	1,500.00
Cash Surrender	5,957.92
Disability Benefits	54.00
Salaries to Officers and Employees	21,136.29
Salaries to Official Publication Employees	287.50
Social Security, Taxes, Unemployment	2,491.88
Official Publication "Tevyne"	4,299.21
Real Estate Taxes	130.00
Real Estate Insurance & Miscell. expenses	3,972.75
Fraternal Expenses	857.52
Fraternal Sundries expenses	55.50
Travel and Expenses	3,837.93
Actuary's and Notary' Fees	13,565.71
Postage and Telephone	1,724.97
Printing and Stationary	2,562.56
Office maintenance and sundries	443.89
State Insurance Department's Fee	1,284.41
Pension to Employees	1,334.23
Returned premiums and dues	278.61

Total Disbursements ...

\$ 83,038.88

INVESTMENTS

INCOME: Bond Principal (called partial) \$ 1,000.00

INVESTED: Certificate Loan

2,000.00

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

Genevieve Meiliunas, Secretary

Atšventė Aušrininko, Kūrėjo dr. Jono Šliūpo Gimtadienį

Šiauriečiai pirmieji pagerbė savo krašto nusipelnusį tautietį aušrininką, SLA kūrėją dr. Joną Šliūpą. Š.m. kovo mėn. 7-tą dieną, P. Višinskio viešojoje bibliotekoje, Šiauliuose, buvo suruoštas dr. J. Šliūpo 130-jam gimtadieniui paminėjimas ir jo knygų paroda.

I minėjimą atvyko skaityti pranešimus vilniečiai mokslininkai — Gražina Pranckietytė — Mokslų Akademijos Filosofijos, Sociologijos ir teisės instituto mokslinė bendradarbė ir Vilniaus Universiteto docentas, istorijos mokslų kandidatas, publicistas Bronius Raguotis. Iš šiauliškių — p. Birutė Stumbrienė — Naisių Literatūros

Muziejaus direktorė, taipgi tarė šiltą žodį apie kaimyniniuose Rakandziuose (netoli Gruzdžių) gimusį garsų aušrininką.

Šį minėjimą, vilniškiams prelegentams talkininkaujant, organizavo: Šiaulių krašto kultūros fondas, Šiaulių miesto kultūros skyrius, „Aušros“ muziejus, P. Višinskio biblioteka, ir Šiaulių Rajono Literatūros Muziejus.

Pereitų metų pabaigoje „Aušros“ muziejus Šiauliuose eksponavo aušrininko dr. Jono Šliūpo fotografijų ir jo knygų rinkinius.

SLA A.A. NARĖ ALEKSANDRA STASĖ PAKARKLYTĖ - CHITNIKOFF

Gimė 1905 m. birželio mėn. 4 d. Rygoje, Latvijoje. Mirė 1991 m. kovo m. 25 d. Čikagoje, JAV.

Tėvai Antanas Pakarklis ir Magdalena Daukšaitė Pirmojo Pasaulinio Karo metu su šeima išvyko į Rusiją. Ten pergyveno revoliuciją, badauja, dažnai valgė vien tik bulvių lupynas. Tėvas svajojo grįžti Lietuvon. Žiemos metu šiaip taip su dukrele užsikabino už pravažiuojančio traukinio į Lietuvą ir 1918 metais su daugeliu kitų tautiečių pasiekė Lietuvą.

Apsistojo Kaune. Tuo metu labai sunku buvo gauti butą, su šeima vargta. Nežiūrint vargo, tuoj įsijungė į bendrą darbą. Aleksandra lanko Profesinės Sąjungos Suaugusių Gimnaziją, dalyvavo jos orkestre, o vėliau dirbo Geležinkelių Valdyboj Tiekimų Tarnybos centriniame sandėlyje. Nuo 1921 iki 1923 metų buvo etatinė raštininkė. 1919 m. gegužės 18 d. įsikūrė Lietuvos Sporto Sąjungą. 1922 m. Aleksandra prisirašė prie tos sporto organizacijos, kurios pavadinimas jau pakitęs į Lietuvos Fizinio Lavinimosi Sąjungą - L. F. L. S. Visose sporto šakose ji laimėdavo pirmąsias vietas.

Mokėjo lenkų, rusų, vokiečių ir prancūzų kalbas. Buvo gabi. Reikalui atsiradus, atstovavo Lietuvą. 1936 m. išvyko į Prancūziją ir dirbo atstovybėje. Lietuvai netekus nepriklausomybės, skaudžiai pergyveno netekus tėvynės ir šeimos. Ištekėjo už Prancūzijoje gyvenančio ruso. 1941 m. bandė per Vokietiją abu grįžti Lietuvon. Pakely vyras susirgo džiūva, buvo paguldytas sanatorijon. Dužta grįžimo viltys. Grįžusi Lietuvon ir atsiradus progai išvykti Amerikon, ryžtasi patį vieną atvykti, kur gera širdžiai p.

A. S. Pakarklytė 1922 m. Basketbolo komandoje (sėdi pirmoji iš dešinės)

Stangerberiai ją iškvietė. Čia atvykusi dirbo už labai mažą atlyginimą, kukliai gyveno. Siuntė siuntinį po siuntinio vyrui, bet jo sveikata pastoviai blogėjo ir jis mirė.

Jos sveikata paaukota sportui ir nuolatinių nedeatelių apsvindinti pradėjo gesti: nuolat lūžo kaulai, vienišumas, įvairūs pergyvenimai labai pakirto jos jėgas. Apsigyveno arčiau lietuvių. Įsirašė į Šaulių organizaciją nes Lietuvoje jai priklausė. Vėliau apsigyveno pas p. Šeduikienę, kuri ją globojo, jai padėjo kuo ilgiau išlaikyti, neįkišus į senelių prieglaudą. Aleksandra kiek galėjo stengėsi nepasiduoti nusiminimams: siuvo, siuvinėjo, mezgė, rašė mašinėle, bet sveikata ir laikas darė savo. Tirpsta jėgos, silpsta akys, lūžta kaulai, nyksta kūnas ir atmintis. Vieną naktį išėjo iš namų, kai visi miegojo ir nebegrižo. Policija ją nuvežė į ligoninę, o iš ten į prieglaudą Crestwood Hills. Ten gyveno keletą metų, gavo plaučių uždegimą ir mirė Christ ligoninėje.

CHICAGO, IL, LAA LODGE 196

Albertas Liskunas, longtime member and secretary of Lodge 196, died on December 9, 1990. He was a very active and dedicated member of our Society.

He was waked from the Marquette Funeral Home, 2533 W. 71st St., Chicago, IL, and buried in St. Casimir's Cemetery, also Chicago.

The late Mr. Liskunas was born in Lithuania, and joined the Alliance on April 17, 1950.

The Executive Board wishes to express their sincere appreciation in regard to the late Mr. Liskunas' efforts in the matters of the Alliance, and extends their deepest sympathy to the family in their recent loss.

WATERBURY, CT, LAA LODGE 11

Pauline Treciokas, longtime member, former vice-president and present president of Lodge 11, died on January 14, 1991, at age 91. She was an active member since she enrolled in 1942.

She was waked from the Hickox Funeral Home, 195 Main St., Watertown, CT. Burial was in Evergreen Cemetery, also Watertown.

The late Mrs. Treciokas was born in Yonkers, NY, and joined the Alliance on May 7, 1942.

The Executive Board wishes to express their sincere appreciation in regard to the late Mrs. Treciokas' efforts in the matters of the Alliance, and extends their deepest sympathy to the family in their recent loss.

**A.A. JOSEPH GRABLESKI
JUOZAS GRABLIAUSKAS**
Gimė Wyoming, Penn. |
SLA įstojo 1950 m. gr. 2.
Priklausė 267 kuopai.
Wyoming, Penn.

Born in Wyoming, he was the son of the late Adam and Anna Bernakas Grableski. He was a 1951 graduate of Wyoming High School. He resided in Pittston for the past 27 years. He was an army veteran of the Korean conflict. Mr. Grableski was employed at

Zambor Inc. Sporting Goods, Duryea. He was a member of St. Casimir's Church, Pittston; the VFW Post 398, Wyoming; Wyoming Hose Co. and the Lithuanian Citizens Club, Pittston. He preceded in death by brothers, Walter, Charles and Albert.

Surviving are his wife the former Mary Ann Zambor; daughters, Mrs. William (Marie) Malia, Old Forge; Joann, at home; brother, Stanley, Exeter; sisters, Anna and Eleanor Grableski, Wyoming; Mrs. Charles (Della) Kohl, Wapwallopen.

AKRON, OHIO LAA LODGE 198

Veronica Zent, president of LAA Lodge 198, Akron, Ohio died on December 24, 1990 at the age of 83.

She was continuously active and never declined anyone in need. Through her inclination, her four grandchildren are also members of LAA.

She was waked at the Kucko-Anthony-Kertes Funeral Home, 95 W. Waterloo Rd., Akron, Ohio. Interment was in Holy Cross Cemetery, also Akron.

The late Mrs. Zent was born in Shamokin, PA, on February 26, 1907, and joined the Lithuanian Alliance on November 13, 1949.

The Executive Board extends their sincere appreciation regarding the late Mrs. Zent's efforts in the matters of the Alliance, and express their deepest sympathy to the family in their recent loss.

WILKES-BARRE
TIMES LEADER
FEB 15 1991
John Milus
Feb. 14, 1991

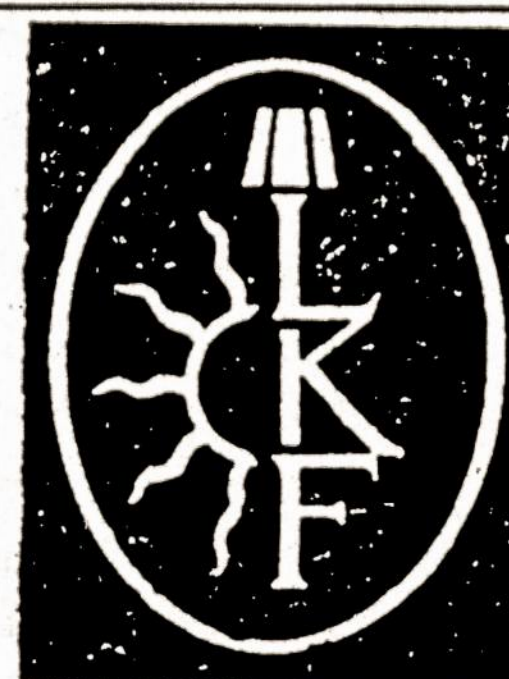
John T. Milus, of Main Street, Duryea, died Thursday afternoon at his home.

Born in Pittston, he was the son of the late Joseph and Marcella Yonushka Milus.

He was educated in Pittston schools and had been a resident of Duryea for most of his life. Before retiring, he worked in area mines. Mr. Milus was a member of Holy Rosary Church, Duryea.

Surviving are his wife, the former Michaline Zajulka, with whom he celebrated their 55th wedding anniversary on Oct. 28, 1990. Also surviving are a daughter, Sr. Anna Mae, O.S.F., principal at S.S. Peter and Paul School, Plains Township; sons, Joseph and John, both at home; brother, Joseph, Parma, Ohio; sisters, Mrs. Nellie Gilpin, Scarsdale, N.Y.; Mrs. Mary Cogan, West Orange, N.J.

S. Dariaus ir S. Girėno atminimui

1993-aisiais sukaks 60 metų nuo Stepono Dariaus ir Stasio Girėno legendinio skrydžio. Vieną Lietuvos kultūros fondo programa skirta S. Dariaus ir S. Girėno atminimui įamžinti. Iki 60-ųjų metinių numatyta Kaune pastatyti paminklą, atstatyti lakūnų gimtąsias sodybas Žemaitijoje, įrengti jose muziejus.

Skaitytojams galime priminti, kad prieš karą Lietuvoje didvyriams nepastatytas paminklas, nors tam dėta nemaža pastangų. Istorija mums neišsaugojo autentiškų gimtųjų sodybų, kuriose gimė ir augo būsimieji transatlantiniai lakūnai.

Prieš 20 metų S. Dariaus gimtinėje - Klaipėdos rajone, dabartiniame Dariaus kaime (buvusiose Rubiškėse) - pastatytas koplytstulpis, žygeiviai ir kraštotyrininkai supylė milžinkapį. Senieji ažuolai čia sergi praeities dvasią. Skrydžio per Atlantą 50-osioms metinėms Šilalės rajone, Vytogalos kaimė, buvo atstatyta S. Girėno gimtosios sodybos kėlėlė.

Lietuvos aviacijos istorijos entuziastai praėjusį dešimtmetį ieškojo lėšų ir būdų lakūnų tėviškėms atstatyti. Kaupta istorinė medžiaga. 55-osioms skrydžio metinėms (iki 1988 metų liepos mėnesio) pagal Paminklų restauravimo projektavimo instituto architektės A. Vainauskaitės projektą klaipėdiškiai restauratoriai S. Girėno gimtinėje atstatė ir žemaitišką pirkią, dabar ten įrengta žemaičių etnografinė ekspozicija. Lietuvos kultūros fondas pastaraisiais metais memorialinių sodybų tvarkymui, priežiūrai iš savo lėšų yra skyres keturiasdešimt tūkstančių rublių.

Lietuvos kultūros fonde dėl sodybų ir paminklo statybų tarėsi Kauno technikos muziejaus, Lietuvos ir Panevėžio aeroklubų, Klaipėdos rajono savivaldybės bei Kultūros fondo Kauno skyriaus atstovai.

LKF Vilniaus ir Kauno skyriuose minėties reikalams yra surinkta šiek tiek daugiau kaip 250 tūkstančių rublių. Pagal skulptoriaus B. Pundziaus 1937 metais konkurse pirmąją vietą laimėjusį projektą Kaune bus statomas paminklas. Laiko lieka nedaug. Paminklų restauravimo projektavimo institute Kaune rengiamas paminklo architektūrinis projektas. Šiuo metu nėra galutinai nutarta, kur statyti paminklą. 49 proc. apklausos dalyvių siūlo paminklą statyti Kauno ažuolyne. Paminklui reikės 5 tonų bronzos ir apie 60 kubinių metrų granito.

S. Girėno sodyboje dar lieka įrengti memorialinę ekspoziciją. S. Dariaus sodyboje pagal A. Vainauskaitės projektą Klaipėdos restauravimo valdyba už visuomenės lėšas ėmėsi atstatinėti namą ir ūkinį pastatą. Įgainiui gimtinėse memorialiniai muziejai turėtų pereiti Kultūros ir švietimo ministerijos sistemon, taptų Kauno technikos muziejaus filialu. Susirūpinimą kelia S. Dariaus tėviškėje pradėję nykti ažuolai.

Matome, kad tinkamam didvyrių atminimo įamžinimui reikės daugelio įstaigų pastangų, taip pat Lietuvos gyventojų paramos.

Primename, kad lėšos transatlantinių lakūnų atminimo įamžinimui kaupiamos sąskaitoje 702102 Lietuvos banko Vilniaus skyriuje (su nuoroda "Dariaus ir Girėno atminimui") ir maloniai prašome savo aukomis prisidėti prie šio kilnaus darbo.

Čia dar galima prisiminti, kad Alytuje entuziasto V. Burinsko, kuris per daugelį metų sukaupe didžiulius leidinių bei kitų lakūnų atminimui skirtų daiktų rinkinius, rūpesčiu bus atidarytas S. Dariaus ir S. Girėno muziejus. Alytaus miesto savivaldybė skyrė namą, kurį V. Burinskas dabar remontuoja.

MUZIKOS ir DAINŲ ŠVENTĖ

Chicagoje, gegužės 15 – 28 d.d. praėjo gražiai, kilniai, didelio dvasinio susikaupimo, išgyvenimo dvasioje. Buvo devyni parengimai, įsprauti 13 dienų laikotarpyje. Suvažiavo daug žmonių iš įvairių vietovių, buvo daug svečių iš Lietuvos. 1991 metų gegužės mėnuo buvo mūsų tautinio iškilumo, susiklausymo gražiausiomis gėlėmis papuoštas. Tai buvo lietuvių kelių gimimo kartų pasididžiavimo šventė. Pirmieji šia švente susidomėjo Pensilvanijos lietuviai. Prašė informacijos lietuvių ir anglų kalbomis. Todėl "Tėvynėje" ir tilpo straipsniai ir pranešimai. Kai JAV prasidėjo tautinio gimimo šaknų ieškojimas, neatsilikio ir lietuviai. Amerikiečiais liko tik indėnai, visi kiti puošiasi iš tėvų paveldėtu tautišku.

SVEČIŲ KVIETIMUI IŠ LIETUVOS NUOSTATAI

1. Michele Bond iš Valstybės Departamento (202 647-6714) praneša, kad iškvietimui viešniai / svečiui iš Lietuvos jokių anketų pildyti nereikia, kad aplankyti jus JAV.
2. Kadangi jūsų viešniai / svečiui įvažiavimui į JAV reikalinga viza, jiems bus reikalingas ir jūsų laiškas / iškvietimas.
3. Laukiant JAV ambasados įsisteigimo Vilniuje, jūsų viešnia / svečias turės kreiptis vizos į JAV ambasadas kaimyniniuose kraštuose:

Varšuvoje, Helsinkyje, Šv. Petrograde, Stokholme ir t.t.

4. JAV vyriausybė visus vykstančiuosius traktuoja, kaip būsimums pabėgėlius. Todėl JAV Konsulas užsienyje gali neišduoti vizų svečiams, kurie jo manymu galėtų pasilikti JAV, pav. nevedusiems jaunuoliams, baigusiems mokslus ir neturintiems pastovaus darbo Lietuvoje. JAV Konsulas nuspręs duoti vizą tik po asmeninio pokalbio su iškviestu asmeniu. Tai viena iš stadijų vizos gavimo procese.
5. Savo raštiškame iškvietime jokia būdu jūs negalite siūlyti įdarbinimo, ar galimybės užsidirbti pinigų JAV. Tas automatiškai at-

mes turistinės vizos gavimą. Darbo vizos gavimo procesas yra ilgas ir visiškai kitas. Siūlykite savo svečiams padengti tikrai asmenines išlaidas. Pažymėkite, kuriam laikui kviečiate asmenį.

6. Siųskite laišką / iškvietimą tiesiogiai savo kviečiamam asmeniui Lietuvoje. Jūsų viešnia / svečias turi kreiptis į JAV ambasadą vizos. Notaro parašo nereikalaujama, nieko nesiųskite į Lietuvos ambasadą JAV.

7. Norint daugiau žinių, kreipkitės į:

Lietuvos Ambasada
2622 16th Street NW
Washington, DC 20009
Tel: 202-234-5860
Fax: 202-328-0466

Members of the Helsinki Delegation at Luncheon hosted by President Vytautas Landsbergis, Congressman R. Durbin(IL), J. Bobelis, President Landsbergis, Congressman W.Sarpaulis (TX) and Congressman Cardin(MD).

VLIKAS rep. on the Lithuanian Polish border with Senator Alfonse D'Amato and Lithuanian Foreign Minister A. Saudargas.

Senator Alfonse D'Amato accepts a falling Soviet Bear from Lithuanian Foreign Minister Algridas Saudargas in the Senator's Washington office, with G. Serksnys and J. Bobelis.

IMPORTANT ANNOUNCEMENT TO LODGE FINANCIAL SECRETARIES, ORGANIZERS and MEMBERS

The Lithuanian Alliance of America CENTENNIAL MEMBERSHIP Drive ended January 1, 1989.

In an effort to strengthen the organization and enliven its activity, the LAA Executive Board announces from January 1, 1990 a new Membership Drive:

LAA "MARCHING TO THE SECOND CENTURY"

During the Drive, the newly enrolled members as well as our present members, on filling out the simplified NON-MEDICAL application (requiring no health examination) can obtain the following Insurances according to the new 1980 CSO Mortality Tables:

1. Ordinary Life
2. 20 Payment Life
3. Single Premium Life – The only payment is a single premium at the time of issue. This new Plan is especially advantageous to the youth.
4. Accidental – amount equal to life insurance. Coverage ceases at age 70. Children are not covered by Accidental Insurance.

Present members and new applicants can apply for insurance in the following amounts:

From Age 1 to 60 – \$1,000 to \$5,000
From Age 60 to 70 – \$1,000 to \$2,000

Minimum amount of Insurance is \$1,000

The application must be accompanied by payment of first year's insurance premium.

In addition to the above insurances the Alliance is offering a new TERM Insurance to Age 25.

Enrolling Ages are only from 1 to 21.

The amount of insurance:
From \$2,000 to \$5,000

So, fellow members, brothers and sisters, join in this important undertaking of searching for and enrolling new members.

The strength of the Alliance is measured by the size of its members.

LAA MEMBERSHIP DRIVE COMMITTEE

SVARBUS PRANEŠIMAS

VISIEMS KUOPŲ FINANSŲ SEKRETORIAMS, ORGANIZATORIAMS ir NARIAMS

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje ŠIMTMETINIS JUBILIEJINIS Vajus pasibaigė 1989 m. sausio 1 dieną.

Siekdami sustiprinti organizaciją ir pagyvinti jos veiklą, nuo 1990 metų sausio 1 dienos yra skelbiamas naujas narių prirašymui VAJUS, pavadintas:

SLA "ŽENGIANT Į ANTRĄJĮ ŠIMTMETĮ"

ŠIUO Vajaus metu siūloma, kaip naujai prisirašantiems, taip ir seniesiems nariams, užpildžius suprasintas NON-MEDICAL (be sveikatos patikrinimo) aplikacijas, įsigyti šias apdraudas pagal naujas 1980 SCO Mokesčių Lenteles:

1. Viso Amžiaus mokama – Ordinary Life
2. 20 Metų Mokama-viso amžiaus – Twenty Payment Life
3. Single Premium Life – Mokesčiai už apdraudą sumokami vienkartiniai, iš karto. Ši nauja apdrauda ypač naudinga vaikams ir jaunuoliams.
4. Akcidentalinę apdraudą tokioje sumoje, kokioje narys yra apsidraudęs ir galioja tik iki 70 metų amžiaus. Vaikams akcidentalinės apdraudos neduodama.

Apsidrausti gali sekančiomis pinigų sumomis:

Nuo 1 iki 60 metų – \$1,000 - \$5,000
Nuo 60 iki 70 metų – \$1,000 ar \$2,000

Apraudos suma negali būti mažesnė kaip \$1,000.

Kartu su aplikacija turi būti atsiųsti metiniai mokesčiai.

Taip pat duodama nauja pigi TERMINUOTA apdrauda, kuri baigiasi kai nariui sueina 25 metai.

Terminuota apdrauda duodama nuo 1 iki 21 metų amžiaus.

Apraudos suma negali būti:
mažesnė kaip \$2,000 ir nedidesnė kaip \$5,000

Broliai ir sesės, kviečiame Jus visus įsijungti į naują narių prirašymo VAJŲ. Susivienijimo stripybė - narių gausybė.

SLA VAJAUS KOMISIJA